

kritiska eu-fakta

utges av Folkrörelsen Nej till EU | nr 1 | mars 2025 | pris 20 kr

Lehman

www.nejtill.eu.se

KRITISKA EU-FAKTA

Nummer 1 - mars 2025

Löpnummer 177

Kritiska EU-fakta ges ut av

Folkrörelsen Nej till EU

Ansvarig utgivare:

Eva-Britt Svensson

Redaktör: AnnaLisa Eneroth

Kerstin Nordqvist

Redaktionsutskott:

Beng-Åke Berg, AnnaLisa Eneroth,

Marie Ericsson, Per Hernmar,

Jan-Erik Gustafsson,

Kerstin Nordqvist

Redaktionens adress:

Kritiska EU-fakta c/o Eneroth,

Furutåvägen 36 A, 352 54 Växjö

Telefon: 073-026 0330

e-post: ansaene26@gmail.com

Omslagsbild: Lars-Erik Håkansson

Adressändring och prenumeration:

Kritiska EU-fakta

Viktoriahuset, Linnégatan 21, 4 tr,

413 04 Göteborg

Nästa nummer utkommer

i juni 2025

Manusstopp 15 maj

Tryck: Åtta45 Tryckeri AB

Ödeshög 2025

Rikskansli och materialkontor:

Folkrörelsen Nej till EU

Viktoriahuset, Linnégatan 21, 4 tr,

413 04 Göteborg

e-post: kontoretqbg@nejtill.eu

Bli medlem:

Prenumeration:

4 nummer 100 kr

Medlemskap inkl. pren. 300 kr

[arbetslösa, långtidssjukskrivna,
pensionärer och studerande 150 kr]

familjer 400 kr]

Plusgiro 433 02 07-4

LEDARE

Partipolitiskt oberoende

Demokratiskt EU-motstånd

Fredsprojektet blir en militärunion

År 2012 fick EU Nobels fredspris. Att EU skulle vara ett fredsprojekt har varit ett ständigt återkommande mantra. Trots att detta mantra stämmer dåligt med Lissabonfördragets paragraf om gemensamt försvar:

”Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken ska omfatta den gradvisa utformningen av unionens gemensamma försvarspolitik. Den kommer att leda till ett gemensamt försvar, när europeiska rådet (regeringscheferna) med enhällighet har beslutat detta.”

(Fördraget om Europeiska unionen, artikel 42)

NÄR STORBRIANNIEN LÄMNADE EU 2016 blev det fritt fram att inleda EU:s militarisering genom det permanenta strukturerade samarbetet PESCO, som är början till EU:s gemensamma militärfederation. Nu startar inte detta militära samarbete från noll. Under resan gång har EU begåvats med den ena militära institutionen efter den andra. När den gamla militärunionen Västereuropeiska Unionen (VEU) lades ned och gick in i EU, när Lissabonfördraget antogs 2007 med sina militära avsnitt; så blev VEU:s institutioner inkorporerade i EU. Redan idag har EU militära stabs och planerings institutioner. Med Petersberguppgifterna* (från 1992) kan EU tillåtas förfoga över Natos-stabsresurser i det fall Nato självt inte agerar. Den samordning som redan finns genom Nato kommer nu väl till pass när EU nu militariserar. Främst genom gemensam upphandling, tillverkning och möjlighet till fri rörlighet för Unionens militära resurser. Finansiering diskuteras inom EU med alternativ som gemensam EU-upplåning, lättade underskottsregler för medlemsländerna med mera.

NÄR NU USA styrs som ett fastighetsbolag och dess närvaro i Europa minskar siktar nu EU på att ta över USA:s militära roll. Det kommer att öka EU:s militära och politiska tyngd i världen. Medan Nato i grunden varit en mellanstatlig organisation, så kommer EU att vara en överstatlig organisation. Och när besluten är fattade i europeiska rådet, och vetorätten borttagen, då gäller inte längre den nationella suveräniteten – eller möjligheten att säga nej!

Ja till alliansfrihet!

Nej till fler militära stormakter!

*Petersberguppgifterna är ett antal militära uppgifter som fastställdes för Västereuropeiska unionen (VEU) vid ett ministerrådsmöte den 19 juni 1992 vid Hotel Petersberg i närheten av Bonn, Tyskland.

Åsikter som förs fram i signerade artiklar är skribentens egna och uttrycker inte nödvändigtvis Folkrörelsens Nej till EU:s ståndpunkter

Svexit

EU har inrättat en försvarskommissionär

NÄR DEN NYA EU-kommissionen tillträdde den första december inrättades en försvarskommissionär. Detta är ett uttryck för EU:s allt mera växande militära ambitioner och för att bygga en gemensam försvarsunion. Kommissionen vill se en större enighet i EU:s gemensamma utrikes- och försvarspolitik med fortsatt fokus på utvidgningen av unionen. Som ett led i denna militarisering bereder sig nu EU-kommissionen på en vitbok om framtiden för Europas försvar, som medlemsländerna förväntas reagera på och tycka till om under sensvåren.

SOM EU:S FÖRSTE försvarskommissionär någonsin har EU-parlamentet godkänt litauern Andrius Kubilius. Han är partiledare för litauiska kristdemokraterna och har varit premiärminister i två omgångar under 2000-talet. Han är en stark rysslandsfientlig politiker. På Europeiska försvarsbyråns (European Defence Agency – en EU-institution) årliga möte den 22 januari

uppmånade han medlemsländernas regeringar att kraftigt öka det militära stödet till Kiev för att mota den ryska aggressionen. ”Varje missil, varje drönare som skjuts ner av Ukraina – är en som inte hotar Europa och en som inte hotar Nato” sa han och tillade ”Varje dag som Ukraina kämpar är en dag som gör Europeiska unionen och Nato starkare”.

Som kollega har Kubilius fått EU:s nya utrikeschef, den likaledes rysslandsfientliga Kaja Kallas. Hon var estnisk premiärminister 2021 till 2024 och en World Economic Forum (WEF) så kallad Young global Leader. På Europeiska försvarsbyråns möte varnade hon medlemsländerna för att prioritera välfärd före försvar och uppmånade dem till ökad vapenproduktion mot det ”ryska hotet”. Hon medgav att Rysslands försvarsindustri är mer effektiv än medlemsländernas och liksom den nya Nato-chefen Mark Rutte uttryckt vid flera tillfällen, vill hon tulla på välfärdskostnaderna för att bekosta ett stärkt försvar. ”Vi spenderar miljarder på våra skolor, välfärd och hälsovård, men om vi inte investerar mer på försvaret, så riskeras allt detta sade hon och tillade att ”Ryssland är ett existentiellt hot mot vår själ”.

DEN TREDJE PERSONEN i denna rysslandsfientliga trojka är den av EU-parlamentet omvalda EU-kommissionens omvalda ordförande Ursula von der Leyen, som har liksom Kallas starka bindningar till WEF. Redan före president Trump och hans försvarsminister Hegseths utspel på Nato-mötet i Bryssel den tolfte februari oroar sig nu USA-vännen von der Leyen över Trumpadministrationens krav på europeiska ökade försvarssatsningar inom Nato-blocket, osäkerheten över USA:s fortsatta stöd till Ukrainakriget och Washingtons intresse för europeisk säkerhet.

På en presskonferens den åttonde februari på Europeiska solidaritetscentret i Gdansk sa hon att ”Nato kvarstår som fundamentet i vårt försvar, men det är helt klart att vi behöver ett europeiskt försvar. Modern krigföring kräver storskalighet, teknologi och koordination som är för stort för att varje nation skall kunna handha det ensamt” och hon efterfrågade mer finansiering både privat och offentligt. Hon bekräftade att vitboken för strategin för EU:s framtida försvar är tänkt att presenteras för EU-ledarna i mitten av mars.

SÅVIDA INTE DEN FÖRVIRRING och kaos som uppstått inom EU och Nato med Trumps förhandlingsutspel om Ukraina förändrar tidplanen.

Jan-Erik Gustafsson

Foto: European Commission Audiovisual Service Andrius Kubilius

Foto: Attilio Filippo - Attribution: Governo.it

Mario Draghi,

Mario Draghi vill öka EU:s tillväxt genom fler bidrag och mer union

The future of European competitiveness: skriven av Mario Draghi, den så kallade Draghi-rapporten, som publicerades i höstas berör EU:s globala konkurrenskraft i en värld med stora geopolitiska förändringar och förordar vittgående reformer för att skapa en starkare och mer produktiv union. Man kan se den som en rapport från kapitalismens främre linje, där målet är högre tillväxt och mindre makt åt de enskilda staterna (och dess medborgare). Den har stöttats av gräddan av de europeiska storbolagen och även mött en hel del kritik.

Det ömtåliga EU-bygget knakar i fogarna och för att överleva har unionen behov av tillväxt. Kraftig tillväxt. Vi ligger efter storebror i väster, som förefaller så mycket mer potent och innovativ. De senaste 30 åren har jänkarna haft ett tekniklyft vart tionde år, medan européerna strävar på med sin gamla bilindustri. Dessutom flåsar kineserna oss i hämlarna med sina låga löner, sin energi och teknologisk drivkraft. Så vad göra? Jo, vi låter en av de mest framstående mandarinerna* i blocket, den tidigare Europeiska centralbank (ECB) chefen Mario Draghi skriva en rapport om hur krisartad situationen är och fantisera vitt och brett om hur det storstilade bygget kan räddas från undergång.

DEN LEDANDE TESEN är att Europa har för låg tillväxt. Strategierna för att öka tillväxten har kommit och gått, men den förblir ändå alltför låg. Dessutom lider vi av en allt äldre befolkning. Från 2040 kommer arbetskraften att minska med två miljoner arbetare varje år.

För att klara unionens uppsatta mål, om att digitalisera och dekarbonisera** vår ekonomi och dessutom öka vår militära

kapacitet, så krävs en tillväxt på i genomsnitt fem procent av Bruttonationalprodukten (BNP), en tillväxt vi inte sett röken av sen 1960 och 70-talen, hävdar Draghi. Målet är att Europa ska bli mer produktiv för att kunna behålla de värden som Europa alltid stått för (enligt Daghi); nämligen ekonomiskt välstånd, jämlikhet, frihet, fred (sic***) och demokrati.

Och hur ska nu detta göras? Vi måste öka vår innovationskraft så att vi kan dra nytta av de teknologier som utvecklas och utveckla egna teknologier. Vi måste dekarbonisera, det vill säga fasa ut fossila bränslen för att sänka utsläppen av växthusgaser och bidra till att minska uppvärmningen av jorden och vi måste öka säkerheten och minska beroendeförhållanden. Vi hotas av Kinas övertag på råvarumarknaden och på mikrochip marknaden. Det öppnar för ett ökat råvaruuttag kortsiktigt, både inom och utom unionens gränser, vilket lett till skapandet av Critical Raw Materials Act som minskar tidsramen för överklaganden av prospektering och gruvbrytning i Sverige.

HUR DE STORA satsningarna på teknisk utveckling, som är tänkt att öka tillväxten kraftigt, ska finansieras är något av ett frågetecken. För att få till den utveckling som krävs förordar Draghi en omflyttning av offentliga medel (troligen våra EU-bidrag) från de fattiga ytterområdena till de stora industriella konglomeraten**** (som också bidragit till rapporten). Han menar att ”det offentliga” måste bidra mer för att stötta utvecklingen. Utan att tala öppet om EU-skatter antar jag att han är och nosar på de enskilda staternas skattebaser. Konsekvensen av en EU-skatt på staterna (vilket Draghi inte nämner explicit) skulle, enligt Nödvändigt forum (danska folkebevaegelsen mod

EU:s tidning) kunna leda till en kraftig minskning av de skattemedel som går till staternas offentliga satsningar (som råkar vara våra sjukhus och sociala institutioner).

UTAN TVEKAN ÄR det storslagna idéer i klassisk EU-stil som Draghi kommer med, och självklart kräver de en ännu närmare union. Styrningen av EU måste reformeras, den så kallade gemensamhetsmetoden fungerar inte längre, utan nu måste blocket agera som en verklig union, byggd på ett nytt, reformerat partnerskap mellan länderna. EU måste fokusera på de nya målen och alla offentliga uppgifter, som för effektivitetens skull behöver skötas av EU centralt, ska delegeras dit. Draghi förordar att enhälligheten gällande unionens beslut ska ersättas med kvalificerad majoritet så att inget enskilt land med sitt veto kan stoppa EU-kommissionens lagförslag.

Jag ställer mig frågan om detta är de europeiska folkens vilja, att nationalstaterna offras för att öka unionens effektivitet. Unionen lägger redan beslag på 17 procent av världens BNP, enbart slaget av USA med 26 procent. Afrika och Mellanöstern står för tre procent vardera av världens BNP. Och är det möjligt för unionen att inom en förutsebar framtid bära dessa kostnader (de grundande EU-staterna Frankrike och Italien står ju redan på ruinens brant med över 100 procent av BNP i statsskuld).

SEDAN DEN RYSKA BJÖRNEN börjat ryta ordentligt tillkommer kraftigt ökande försvars- och militärkostnader, främst beroende på ett hotfullt krig som ingen ser något slut på. Det är stöd till vapenutveckling, militär infrastruktur och utbildning och hundratals miljarder i stöd till Ukraina, förutom de ökade kostnader som ett upprustat NATO för med sig, inte minst sen Donald Trumps tillträde (han kräver att staterna avsätter fem procent av sin BNP till militär upprustning av NATO).

EU:s planerade utvidgning kommer dessutom att dra på

Europeiska centralbankens (ECB) Eurotower i Frankfurt am Main

unionen höga kostnader för ett antal mycket fattiga länder utan större skattebaser, som Moldavien, Georgien (inom ryssarnas gamla intresseområde) och det svårt krigshärjade Ukraina, förutom ett antal Balkanstater med stora ekonomiska behov.

SÅ MED HANDEN på hjärtat, hur mycket av Draghirapporten tror vi kommer att kunna förverkligas? Vi som vill försvara medlemsstaternas oberoende måste vara beredda till motstånd.

Marie Ericsson

* kinesisk ämbetsman (under kejsartiden); byråkrat, pamp

** minska utsläppen av växthusgaser.

*** Sic, latin för "så" (fullständigt sic erat scriptum, "så skrivet"), är en textkommentar som bekräftar något som är osannolikt eller till synes felaktigt.

**** Konglomerat är en grupp av företag med sinsemellan olika verksamheter.

När krubban är tom – ECB går med förlust

Europeiska centralbanken (ECB) har slut på pengar, och går med underskott för andra året i rad. Enligt brittiska Daily Express (DE) så handlar det för 2024 om en brist på cirka åtta miljarder euro (89,2 miljarder kronor).

Förlusten för 2023 var nästan lika stor, 7,9 miljarder euro. Banken har dessutom flyttat över 800 miljarder euro i presumtiva skulder till eurozonens nationalbanker för att undvika att behöva redovisa dem på ECB-nivån, skriver tidningen.

– Man försöker dölja en storförlust som skulle tvinga banken att begära mer pengar av sina ägare, EU:s nationella centralbanker skriver DE:s skribent

HADDE DET HANDLAT om en nationalstat, så hade staten fått skjuta till pengar för att täcka förlusten. Om ECB skulle begära nytt kapital av sina ägare skulle det enligt DE avslöja tre saker:

- Att ECB inte har lika starkt stöd från sina ägare som en nationell centralbank
- Det skulle också avslöja att ägarna, nationernas centralbanker, har lite eller inget kapital och måste begära det av sina ägare, medlemsstaterna.
- Det skulle i sin tur bevisa att alla EU:s medlemsstater går med underskott och måste låna pengarna.

Förra året fick ECB hjälp med att täcka de redovisade skulderna, men i år framgår det att ingen buffert finns. De kan därför inte överföra några medel till de nationella bankerna. Att en centralbank har ett underskott i den storleken är inget tecknen på konkurs, men det är ändå ett symptom på en mycket allvarlig utveckling skriver DE:s skribent.

FÖRLUSTEN FÖRKLARAS MED räntehöjningar, men hotar förtroendet för eurozonens stabilitet och på sikt eurons ställning.

Med alla unionens planer för att till exempel öka konkurrenskraften genom satsningar på industrin, rusta både EU och de nationella försvaren, öka andelen av NATO bidrag, beväpna Ukraina och skicka "fredsbevarande" trupper mot Ryssland kan man verkligen undra varifrån pengarna ska komma. Det ser inte ut att bli från medlemsstaterna i alla fall.

Marie Ericsson

FILMTIPS: EL - en handelsvara eller?

Elpriset, från bruksvara till handelsvara

Elpriset rusar och oron för priserna och tillgången på el ökar. I Gunnar Lindholms film "EL - en handelsvara eller?" ställs viktiga frågor kring dagens tillspetsade läge, med ökande elbehov och stigande priser. I denna intressanta exposé över svensk elproduktion diskuteras bakgrund och nuläge för den svenska elproduktionen och siar om dess framtida utveckling.

VID FÖRRA SEKELSKIFTET växte en energiberoende industri fram. Kraften som utvanns ur forsar och älvar började tas tillvara och ge energi till fabriker, järnvägar och andra verksamheter, men även för att förbättra belysningen på gator och i människors bostäder. Utbyggnaden av elproduktionen gick snabbt, och snart kunde var och varannan invånare i landet tända lampor och sätta på spisar i sin bostad med hjälp av elektricitet från våra svenska vattenflöden.

Staten, med Kungliga Vattenfallsstyrelsen, sedermera Vat-

tenfall, hade hela tiden spelat en stor roll för elproduktionen i Sverige. Brytningen kom på 1980-talet då marknadsliberalerna, Margaret Thatcher i England och Ronald Reagan i USA, inledde avregleringen av elmarknaden. Sen dess har utvecklingen mot en alltmer privatiserad elmarknad gått med hisnande fart. Lägg till EU-medlemskapet och den medföljande EU-lagstiftningen, där syftet hela tiden varit att få tillgång till de nordiska vattenkrafttillgångarna. År 1996 kom det första eldirektivet från EU som fastställde ramarna kring avregleringen av den svenska elmarknaden. På 90-talet avskildes det svenska stamnätet från staten och lades under ett eget bolag, Svenska kraftnät. Idén var att man skulle kunna köpa el från vilket europeiskt bolag som helst och också sälja till valfritt bolag på kontinenten. Politiker från

Denna film visades på ABF den fjärde mars, men det är också möjligt att se den på adress:

<https://youtu.be/rdGN3QWkPH4>

(eller klicka på bilden)

se även notis i förra numret av KEF

olika läger stöttade utvecklingen mot större konkurrens. Men alla är inte lika positiva. Tomas Kåberger, miljödebattör och före detta General Direktör på Energimyndigheten, varnar för att privatiseringen och konkurrensen på elmarknaden tenderar att bli samhällsekonomiskt destruktiv. Han kritiserar också EU och deras marknadsliberala ideologi, där fri konkurrens och avsaknaden av statsstöd anses vara en viktig effektiviserande kraft för den europeiska ekonomin, i stället tjänar de transnationella bolagen, eftersom det stärker deras konkurrensposition gentemot mindre, lokala bolag.

FRÅN ATT ELFÖRSÖRJNINGEN betraktats som en samhällsnyttighet har den marknadsanpassats och blivit en vara där priset sätts dagligen på Oslo-börsen. Elföretagen köper upp varandra och elbörsen i Norge kontrolleras ytterst av det amerikanska bolaget Intercontinental exchange.

Så vart är utvecklingen av elförsörjningen på väg? Enligt den senaste elmarknadsförordningen är Sverige skyldigt att ge EU-marknaden tillgång till 70 procent av vår elproduktion. Svenska kraftnät bygger ihop sina nät med de europeiska och alltihop styrs av en organisation som heter ENTSO-E och som hanterar 43 olika stamnätverk på europainivå.

KORT SAGT SÅ innebär konkurrensen att får vi dela vår elproduktion med resten av EU, samtidigt som vi har fått en mängd mellanhänder med egna vinstintressen som eldistributörer. Dessutom kommer den gröna omställningen, till exempel produktionen av grönt stål, att kräva en stor ökning av eltillgången, som ingen i nuläget vet hur man ska hantera.

Ytterligare en problematik heter Ukraina, Putin och kriget i öst. Tillgången till den billiga gasen och oljan från Ryssland som tidigare flödat in i Europa har nu strypts, vilket har tvingat upp elpriserna och gjort till exempel Tyskland ännu mer beroende av el från Sverige.

FRÅGAN ÄR OM eran av billig el som varit en av de främsta tillgångarna för Sverige (och Norge), nu är slut och vilka konsekvenser det får för företag och konsumenterna i vårt land.

Marie Ericsson

[folkrörelsen nej till eu]

Uttalande om:

Den svenska alliansfrihetens värde

SVERIGE HAR VARIT alliansfritt – med sikte på neutralitet vid krig i vår omvärld – i 200 år.

Under dessa 200 år har vi haft fred. Det är närmast osannolikt. (bara Schweiz har haft fred lika länge.) Detta är världens mest framgångsrika säkerhetspolitik. Den har tjänat oss - och vår omvärld – väl.

ALLIANSFRIHET BRYTER KONFLIKTVÄGAR, sänker spänningar, verkar fredsbevarande i vår del av världen. Fria från alliansers spänningshöjande och krigsspridande effekt kan vi medla, bygga tillit -stärka fredens chanser.

DÄRFÖR FÖRORDAR NEJ TILL EU fortsatt alliansfrihet.

MEDLEMSKAPET I NATO drar in oss i en internt konfliktfylld organisation, ger oss Trump till ny ÖB, gör oss till kärnvapenmålta och ökar polarisering och spänning i vår närmiljö.

DCA-AVTALET (= "defence cooperative agreement") med USA ger oss främmande legotrupper på vårt territorium – för första gången – och berövar oss de facto militärt rådrum över vårt territorium.

ETT DJUPARE MILITÄR överstatlighet inom EU – som är på väg – berövar oss slutligen varje fritt lands särmärke: Egna militära försvarsmöjligheter. (Varje land har en krigsmakt på sitt territorium: sin egen -eller någon annans)

- **Ja till ett bevarat nationellt försvar – Nej till NATO och DCA**
- **Ja till ett fritt Sverige – nej till EUs militarisering**
- **Ja till bevarad neutralitet**

*NEJ till EU - Styrelsen
2025 - 02 - 12*

Zelenskys nya segerplan

Kriget i öst rasar vidare, trots en uttalad vilja från USA:s president Trump om att han vill se ett avslut. Ryssarna har släppts in på scenen igen, men visar ingen synbar vilja att trappa ner striderna. Ukrainas president Zelenskyj är som en guttaperkaboll. Han studsar upp och ner och studsar upp igen, trots förluster vid fronten, bombningar av ukrainska städer och politiska motgångar på globala scenen. Och visst måste man beundra hans förmåga att skaka av sig nederlag och kritik. Han vågar till och med stå upp mot den allsmäktige amerikanske presidenten, som vill återlåta honom på landets värdefulla metaller och riskera sitt livsviktiga vapenstöd i kriget med den andre Vladimir, han som heter Putin.

Det verbala och ekonomiska stödet från de europeiska vännerna, är dock orubbligt och plötsligt pratar även den amerikanske presidenten med Zelenskyj igen, trots debaclet i Washington för några veckor sen. "Ukraina är redo för fred" deklarerar Zelenskyj, när han fått en plats vid bordet. Frågan är vilken sorts fred han egentligen vill ha när han får en chans att utveckla sina resonemang. I sitt tal på säkerhetskonferensen i München uttalade han sitt stöd för en EU-armé, en fråga som tidigare väckt negativa reaktioner i Sverige.

"Tiden är inne för att skapa en europeisk armé", säger Zelenskyj och upprepar budskapet flera gånger, enligt ett citat från SVT nyheter. På toppmötet i London var han en av de mest entusiastiska påhejarna av beslutet om gigantiska europeiska försvarssatsningar på 800 miljarder euro. Han säger att en militär upprustning i Europa är nödvändig och välkomnar

parternas investeringar i europeisk försvarsindustri. "Europa ska bli platsen där de mest teknologiskt avancerade och effektiva vapnen i världen tillverkas." Han hoppas också att delar av vapenproduktionen förläggs till Ukraina, där det är extra billigt att tillverka vapen.

Efter påtryckningar från USA-administrationen säger Zelenskyj att Ukraina alltid velat ha fred och är beredda att ta steg mot en vapenvila, som kan leda till en varaktig fred, vilket borde göra vapenutvecklingen han tidigare pratat om onödig.

Vilken väg han väljer i framtiden och vilken makt han får, är beroende av hur uppgörelsen med Ryssland kommer att se ut och också landets möjligheter att bli medlemmar i EU. Ett NATO-medlemskap ligger troligtvis inte på agendan, men Zelenskyj hoppas på att en EU-armé ska kunna dra nytta av EU-ländernas militära styrkor och erfarenheter från de truppsatser i Ukraina, som just nu planeras.

Marie Ericsson

**FOLKRÖRELSEN
NEJ TILL EU:s**

22:a kongress

10 - 11 maj

Viktoriahuset i Göteborg

Anmälan : [kontoretgbg\(at\)nejtill.eu](mailto:kontoretgbg(at)nejtill.eu)

Sverige – 30-års EU-medlemskap

Demokratis devalvering

EU-medlemskapet har inneburit en kraftig devalvering av den nationella demokratin. Tidigare fattades beslut om lagar helt på nationell basis, men med EU-medlemskapet handlar mycket om implementering av EU-direktiv. De frågor som regeringen tänker driva i EU behandlas inte i riksdagen. Sådana EU-frågor behandlas i EU-nämnden som är rådgivande.

Så här beskrivs EU-nämndens funktion på regeringens hemsida:

”I riksdagens EU-nämnd förankrar regeringen sin EU-politik”

NÄMNDEN TRÄFFAS EN gång per vecka och det kan vara stora mängder dokument som ledamöterna kan ha svårt att hinna med att läsa. EU-nämndens utlåtande ska vara klara till

Corepers* förberedande möten, till ministerrådets möten och statschefernas möten i Europeiska rådet. Regeringen och ministrarna följer oftast EU-nämndens beslut. Men om de frågor som ska tas upp på EU:s ministerråd i Bryssel är föremål för kontroversiella förhandlingar så är EU-nämndens ställningstagande inte offentliga. Det gör sammantaget att den politik som Sveriges regering driver i EU inte förs upp till offentlig diskussion. När ärendena har behandlats i dessa EU-forum och blivit EU-direktiv skickas de till de nationella parlamenten. Då utreds den nationella implementeringen oftast av en enmansutredning och föreläggs riksdagen. EU-direktivet behandlas då som ett ordinarie lagstiftningsförslag. Någon debatt om huruvida EU och EU-direktiv ska styra svensk lagstiftning brukar inte uppstå. Dessutom använder EU-kommissionen i allt större utsträckning sig av förordningar och de gäller som lag och behöver därför inte godkännas i den nationella parlamenten.

Infrastrukturens avreglering och kommersialisering

EU är en marknads-union där målet är att så mycket som möjligt ska fungera som en kommersiell marknad. EU har därför inskrivet att stora delar av den samhällseliga infrastrukturen ska privatiseras och konkurrensutsätts. Med EU:s järnvägsdirektiv 2001 började järnvägarna trafikeras av ett flertal olika trafikföretag. Järnvägsbanornas underhåll sköts av hundratal underentreprenörer. Post- och telemarknaden avreglerades 1993 och idag finns ett fåtal stora företag som PostNord och Bring samt 25 lokala och regionala operatörer – med fokus på service i urbana miljöer. År 1996 avreglerades elmarknaden och idag kan man välja mellan 140 olika elhandelsbolag. Med Sveriges medlemskap i EU:s energijunion ACER styrs el-priset av priserna på den tyska el-marknaden.

Offentliga sektorns uppsplittring

Med EU-medlemskapet introducerades ”New public management” (NPM)** för att kunna anpassa stora delar av den offentliga sektorn till EU:s inre marknad. Istället för samarbetande enheter skapas olika enheter som konkurrerar med varandra och har en kommersiell relation. När en verksamhet avregleras och privatiseras så ska den konkurrensutsättas och upphandlas på den öppna marknaden. Verksamheterna standardiseras och görs mätbara vilket minskar utrymmet för professionalism och flexibilitet medan byråkrati, mätning och redovisning växer. Det som i grunden styr denna utveckling är EU:s lagstiftning med EU:s tjänstedirektiv, där alla företag har rätt att lämna anbud på en avreglerad verksamhet och oftast är priset den faktor som styr vem som vinner upphandlingen. Lagen om valfrihet i vården (LOV) tillåter entreprenörer att fritt starta en verksamhet som till exempel en vårdcentral, vilket man oftast gör i områden med friskare befolkning.

EU:s konkurrenslagstiftning

EU:s konkurrenslagstiftning kräver absolut neutralitet mellan avreglerad offentlig verksamhet och privat företagande. Ett av de större exemplen på detta var omvandlingen av de kommunala allmännyttiga icke vinstdrivande bostadsföretagen till kommunala vinstdrivande kommersiella bostadsföretag. De privata bostadsföretagen ansåg att kommunerna gynnade sina egna icke vinstdrivande bostadsföretag och anmälde detta som diskriminering till EU-domstolen. Detta ledde fram till att alla parter accepterade att de allmännyttiga bostadsföretagen skulle

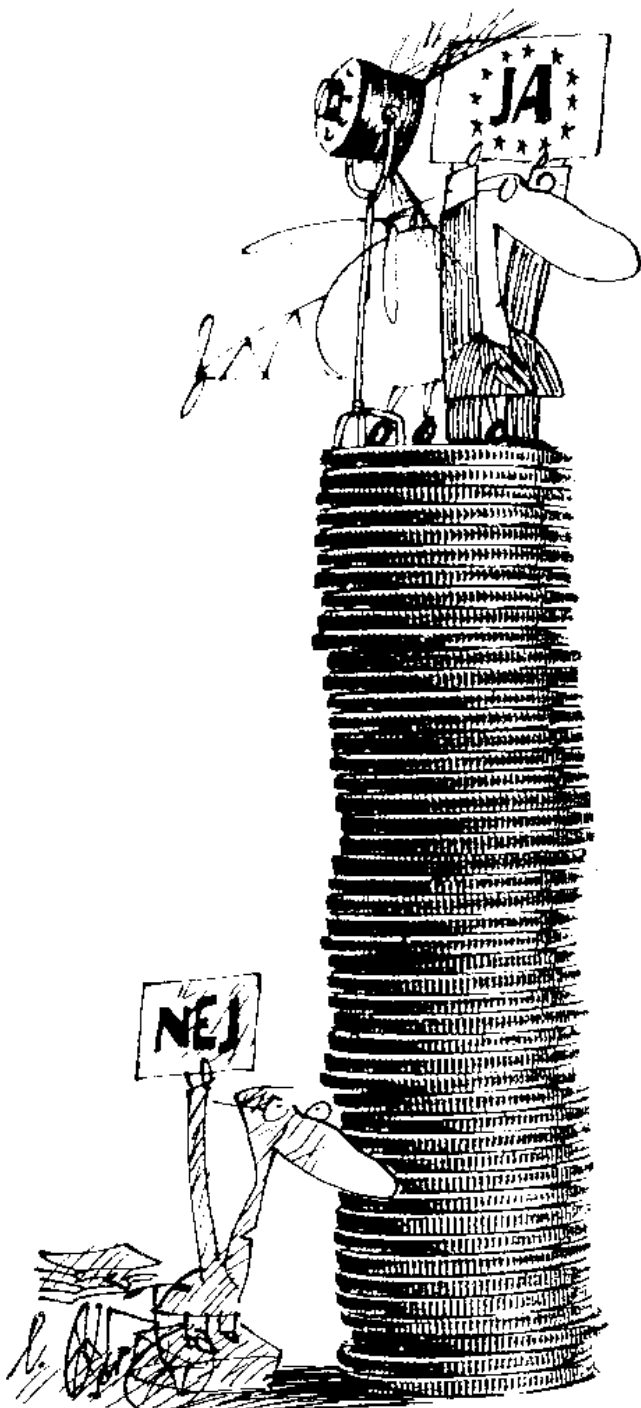

Bild: Lehån

ombildas till kommersiellt drivna bostadsbolag och de privata hyresbolagen drog tillbaka anmälan om diskriminering till EU-domstolen.

Den svenska modellens försvagning

I Sverige avgörs löner och arbetsförhållanden i förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Men vid ett bygge i Vaxholm i Stockholms skärgård krävde det svenska byggnadsarbetareförbundet och elektrikerförbundet att de utstationerade lettiska arbetarna skulle ha svenska kollektivavtal. Facket inledde en blockad av bygget. Då anmälde svenska arbetsgivarorganisationen Svenska byggnads till EU-domstolen, som 2007 dömde till förmån för det lettiska byggbolaget Laval. De svenska fackföreningarna fick sedan betala skadestånd. År 2010 infördes reglerna i EU:s utstationeringsdirektiv i svensk lagstiftning, Lex Laval, men 2017 mildrades reglerna i Lex Laval så att alla arbetare får minsta lön enligt gällande kollektivavtal. Men den svenska byggindustrins tillämpning av utstationeringsdirektivet fortsätter där byggen oftast genomförs med uppemot hundra olika entreprenörer och bemanningsföretag. Det har i många fall lett till dåliga arbetsförhållanden och givit möjligheter till en omfattande arbetslivskriminalitet.

Detta har starkt bidragit till att försvaga den svenska fackföreningsrörelsen som 1990 omfattade 88 procent av arbetskraften men som 2023 minskat till 59 procent.

Jordbruk

En tid innan Sveriges EU-medlemskap infördes EU:s kapitalliberaliseringsdirektiv. Det innebär en avreglering av mark- och skogsägandet som ofta var reglerat till varje bondgård. Med kapitalliberaliseringen blev det lättare att köpa upp småbruk och skog, varför en stor del av de svenska småbruken försvann. Ekonomiskt stöd till industrier i glesbygd försvann också då EU:s konkurrenslagstiftning inte tillåter statligt industristöd. Det ersattes av EU:s regionalstöd som i många fall mest kan utnyttjas av stora gårdar som klarar byråkratin med tillfälliga projektbidrag. Under åren 1970 till 2016 halverades antalet lantbruk. En utveckling som fortsatt under EU-medlemskapet med en minskning på 40 procent mellan 1990 – 2023 av svenska jordbruk. Produktiviteten har ökat, men landsbygden har utarmats och den biologiska mångfalden likaså, när gårdarna bara blir större.

Fiske

Den första effekten på svenskt fiske vid Sveriges EU-medlemskap var att gränsen för fisket minskades, från internationella standarden på 20 sjömil (3,7 mil) till 12 sjömil (2,2 mil). Fisket i Sverige styrs av EU-ländernas fiskerikommitté som sätter fiskekvoterna med stor hänsyn till sina egna fiskeintressen. De råd som ges av den vetenskapliga expertkommittén är designade av EU:s fiskerikommitté och behandlar enbart kvoterna för olika arter var för sig och analyserar inte helheten.

För EU har ett storskaligt och industriellt fiske varit ett mål. För detta har små kustfiskare erbjudits avställningsbidrag. Det har uttraderat huvuddelen av det svenska småskaliga fisket som ersatts av stora industri-trålare. Dessa trålare dammsuger Östersjön. En av den norrländska kulturens viktigaste maträtter, surströmming (fermenterad strömming), kan inte längre produceras då den kustnära strömmingen är utfiskad. Det har dock inte påverkat EU:s fiskerikommitté som istället tillåter utfiskning på djupt vatten.

Bild: Lehån

Gruvor – energi – miljö

November 2023 röstade EU-parlamentet nej till att minska användandet av bekämpningsmedel med 50 procent till år 2030. Samma år beslöt EU-kommissionen att tillåta bekämpningsmedlet glyfosat i ytterligare tio år.

Sveriges regering arbetar nu med att implementera EU:s krav på snabbare och förenklad miljöprovning. Bland annat vill man ta bort den kommunala vetorätten. Detta är viktigt för att kunna tillämpa EU:s 'Raw material act' utan besvärande miljöprovningar. Det innebär ökat tryck på att få öppna gruvor för viktiga jordartsmetaller. Flera av dessa fyndigheter innehåller samtidigt uran vilket regeringen arbetar för att åter kunna tillåta. Två av eventuellt kommande gruvor ligger alldeles nära landets största sötvattenmagasin, Vättern och Storsjön. Flera av provborrningarna för gruvor sker på samiskt område och innebär att rennäringsen får betala priset. De sällsynta jordartsmetallerna behövs till de Europeiska elbilsföretagen samt till att kunna försörja EU:s militära uppbyggnad med elektronik med mera.

Alliansfriheten

Sverige har varit mer eller mindre alliansfritt i uppemot 200 år. Sveriges mål var "Alliansfrihet syftande till neutralitet i krig". Efter andra världskriget bedrev Sverige en mycket aktiv utrikespolitik till stöd för förtryckta folk och nationer. Men när Sverige blev medlem i EU så upphörde Sverige att föra en egen utrikespolitik. Från 1992 urholkade de olika regeringarna doktrinen om alliansfrihet stegvis så att Sverige till slut kunde gå med i Nato. Nato har till stor del fungerat som EU:s försvarsorganisation. Nu bygger EU upp sin egen militärunion som kommer att bli överstatlig och förverkligar därmed Lissabonfördragets mål om ett gemensamt försvar för unionen. Sveriges nationella oberoende kommer då att minska ännu mer.

Per Hernmar

* Ständiga representanternas kommitté (franska: Comité des représentants permanents, Coreper) är en kommitté inom Europeiska unionens råd som bereder ärenden innan de tas upp på ministernivå i rådet.

** New public management är ett samlingsbegrepp för reformer av den offentliga sektorns organisation och styrning som omfattar att använda metoder från det privata näringslivet i syfte att öka effektiviteten.

VÄRLDSHISTORIEN FLYTER oftast långsamt och saktmodigt fram, som en stilla flod. Men ibland grenar den sig eller byter riktning. Och någon gång kommer förändringarna slag i slag, som ett vattenfall.

Vi lever just nu genom en sådan tid: den är både turbulent och omvandlande. Att då bedriva effektivt politiskt opinionsarbete kräver en särskilt hög förståelse för vad som sker, vad som orsakat det, vart det leder – och hur politiskt opinionsarbete måste struktureras i den snabbt föränderliga omvärlden.

Nej till EU är kritiskt beroende av en sådan analys och diskussion, inte minst för att förstå den nya omvärlden, men också för att anpassa det egna arbetet i en förändrad tid.

Sammanhang

Det är meningsfullt att diskutera samhällsförändringar i fyra analytiska dimensioner. De representerar en måttfull och avvägd förenkling:

- **Den bärande ekologiska grunden.** Denna utgör ram, gräns och möjliggörare för människor och samhällen. Den förändras nu snabbt. Hur, varför och vad det leder till är en viktig pusselbit när vi skall förstå och reagera på omvärldsförändringarna.
- **Vetenskaplig och teknisk utveckling.** Denna går just nu transformativt snabbt. För 80 år sedan förändrade kärnvapnets tillkomst villkoren för politik och staters umgänge i grunden. Nu transformerar Datorteknikens/AI:s och Bioteknikens snabba utveckling villkoren för både individer, samhällen och livet på jorden totalt.
- **Politik/Ekonomi/Juridik/militär våldsmakt.** Detta är de ”hårda”/formella styrsystem som starkt formar den globala (och lokala) utvecklingen, liksom villkoren för både vardag och biosfär.
- **Socialt livsmönster.** Detta innefattar livets och samhällens upplevda inre karaktär; detta är både vår vardag och dess mening och värde. Och dess mönster styr, påverkar historien.

Det är också meningsfullt att försöka urskilja de epoker i historien som den dynamiska interaktionen mellan dessa fyra genererar. Jag kommer att begränsa diskussionen till främst vår samtidshistoria – ungefär de senaste 100 åren.

Den är i norden tydligt indelbar i tre delar:

- **1920 – 1980 Demokratins förverkligande;** arbetarrörelsen och ”vänsterns” politiska och ideologiska tillväxt till mognad och dominans (folkhemmet); kulmen; kris och sönderfall. Kärnkraftsomröstningen kan ses som den symboliska slutpunkten hos oss.
- **1980 – 2024 Meritokratins och individualismens genombrott;** den nyliberala/globala världsordningens triumf; tillväxt till hegemonisk dominans (EU-underkastelsen); kulmen; kris och sönderfall. Ukrainakriget och Trumps återkomst kan ses som den symboliska slutpunkten
- **2024 – ? Plutokratins*/auktorianismens tillväxt till global dominans.** (”algoritmnernas tyranni”) Där är vi nu. Vart den faktiskt leder ligger i framtiden – men vi bör diskutera varför den uppkom och vart den troligen för oss. Och vad vi kan göra åt det.

Historien 1 – Vänsterns tid (1920 – 1980)

Detta blev vår guldålder. De som kommer efter oss får det sannolikt sämre, kanske avsevärt sämre. Vad innebar den här epoken, vilka var dess särdrag och funktionsvillkor -och varför föll den?

- Upplysningens andliga landvinningar, *rationalism* och *framstegstro* dominerade kulturen. Grunden var en *relativt kollektiv kultur* på protestantisk/puritansk grund. Detta gav samhällsanda och plikttröhet.
- Förändringskrafterna kan summeras som *industrialisering, urbanisering, modernisering*. Detta ledde till den snabbaste – och viktigaste – höjningen av våra livsvillkor någonsin. Kulturen var ungdomlig, optimistisk och framåtriktad.

- *Nationen* var en självklar förankring/avgränsning; politiskt, ekonomiskt, militärt, kulturellt och mentalt. (den togs för given; så självklar att det inte ens diskuterades.) fredspolitik, neutralitet och defensiv krigsmakt var komponenter.

- På den här grunden växte en stark, underifrån vuxen deltagande *demokrati* (folkrorelserna) och en *socialt och ekonomiskt utjämnande blandekonomi* fram (jämlighet och växande jämställdhet (inklusive den sexuella frigörelsen)

Historien 2 – Nyliberalismens tid (1980 – 2024)

Den svenska modellen bröts sönder av starka yttre och inre krafter som kulturen inte var kreativ nog att parera. Det tragiska var att det egentligen var onödigt. Och detta misslyckandet har varit ruinerande dyrt: 1980 var vi ett globalt föredöme: Världen förlorade en alternativ framtidsvision till den nyliberala globaliseringen.

- Sverige *individualiserades*. (”De stignade förväntningarnas tyranni”) Därmed sjönk känslan av nationell och samhällselig solidaritet och gemensamma lösningar valdes bort: *Privatiseringar, avregleringar; minskad gemensam sektor* – mer marknad – växte fram som en alternativ (borgerlig) väg.
- *Decentralisering, småskalighet och ett allsidigt, mer uthålligt och självförsörjande land valdes bort*. De vetenskapliga, tekniska och ekonomiska val och satsningar det skulle fordra var fullt möjliga, men inte i en avreglerande/globaliserade ekonomi. I stället valde vi att exploatera lågavlönade i utvecklingsländer (låglonefabriker)
- Den ekonomiska globaliseringen följdes upp av ett politiskt: *EU*, därmed kunde vår underifrån vuxna demokrati kortslutas. Och därmed kunde den ekonomiska avregleringens avsedda effekt bärgas: *lavinartat växande socioekonomiska klyftor*.
- Exploateringen av människor; de växande makt- och välfärdsklyftorna; ödeläggelsen av social solidaritet och nationell solidaritet fullföljdes *med en*

fortgående plundring och ödeläggelse av biosfären.

Historien 3 – plutokratins* och auktoritarismens tid

(2024 – ?)

Den nyliberala politikens resultat är förödande. Varningsklockorna ringer överallt. Jag tar bara upp det viktigaste, det som driver övergången till nästa epok:

- **Sjunkande ekologisk trygghet.**

Hotande klimatskred, minskande biodiversitet, kemikalieförgiftning, hotande bioterror (skapade och utsläppta maligna virus) hotar både livsmedelstryggheten, vår känsla av förankring i och samhörighet med det medlevande och – ytterst – vår överlevnad. *Otrygghet och regellöshet växer.*

Plutokrater tjänar pengar på miljöförstörelsen och ytterhögern förnekar den. Så för lite görs.

Och EU har ingen lösning

- **Sjunkande ekonomisk trygghet.**

Det nyliberala EU står still eller går tillbaka ekonomiskt. (1990 stod EU:s 12 länder för 26,5 procent av Bruttonationalprodukten (BNP); i dag står EU:s 27 länder för 16,1 procent av BNP).

Till det kommer den medvetet förda ”klyftpolitiken” som framgångsrikt ökat klyftorna i både Sverige och i andra västländer. Vi har rostbälten** och skenande huspriser. Nästa generation får det sämre – eller mycket sämre.

Och när krubban är tom, bits hästen. Vi får – reaktiv – högerpopulism.

Och EU har ingen lösning

- **Sjunkande kulturell och social trygghet**

Vi människor är sociala varelser. Vår relativa fysiska svaghet har gjort samarbete nödvändigt. Vi är biologiskt programmerade för detta. Men evolutionen anpassade oss till det liv vi levde under 99 procent av vår tid på jorden: i den lilla, kända gruppen. Där delade vi mat, plats och livsmönster. De var livsviktiga. De slogs vi för.

Detta gör lokal och nationell förankring livsviktigt, både demokratiskt och existentiellt.

Globaliseringen ödelägger detta.

Och ytterhögern växer.

Mångkulturen har skapat akuta värdekonflikter, växande segregering, ökade ekonomiska klyftor och parallella kulturer. Massinvandringens syfte är lönedumpning.

Konflikterna ökar. (”skjutningar”)

Och ytterhögern växer.

Kulturen har gått från kollektiv till mer individualistisk, och från direkt till indirekt (”skärmvärlden”)

Därmed ökar främlingskap och regellöshet

Och ytterhögern växer.

Kvinnors (och mäns) frigörelse ödelades genom den (kommersiellt) exploaterande pornografilavinen. Därmed hårdnade världen igen: kärlek, tillit och trygghet minskade.

Vi fick nättroll och incel (involuntary celibate - ofrivilligt celibat) .

Och ytterhögern växer

i Norden är lagom stort och tillräckligt. Vad hindrar? Fyra ting:

- Dels den historiskt starka nyliberala mitten. Men denna förlorar nu snabbt sitt tolkningsföreträde.
- Dels den snabbväxande ytterhögern. Den gick också fram i val jorden runt. *Utom i Norden.*
- Att Norden som alternativ placerats i uppmärksamhetsskugga – av nyliberalismen, naturligtvis, men också av att vi böjt oss för dess tolkning.
- *Vårt medlemskap i EU.*

Inget av detta håller vatten. Vi måste lämna EU, bli fria igen.

Det är bara att köra.

Historien 4 – Norden i världen

Ytterhögens politik är reaktiv symbolpolitik. Den fångar upp upplevda problem, falskbeskriver orsakerna och föreslår oftast ogenomtänkta eller förvärrande lösningar.

Vi måste kunna bättre.

De stora imperierna har inte svaret. De är för stora, för mäktiga, för tröga. Det behövs en lagom stor nation med en politisk och kulturell potential till förnyelse. Sverige är lite för litet politiskt, ekonomiskt och kreativt.

Den gemensamma gruppen av länder

Vi har bara våra bojar att förlora.

Vi har en värld att vinna

Bengt Åke Berg

Detta är första delen av två artiklar om Nordens möjligheter i världen. Och vad vi skulle kunna bidra med.

* den politiska makten fördelas efter förmögenhet eller inkomst

** industriregion med mycket stål- och fordonsindustri

Paraguay, sojan och Mercosuravtalet

I slutet av förra året slutfördes förhandlingarna mellan EU och Mercosur om ett samarbets- och frihandelsavtal. Mercosur, som står för Mercado común del Sur, (södra gemensamma marknaden), är ett frihandelsavtal sedan 1991 mellan de fyra latinamerikanska länderna Paraguay, Uruguay, Argentina och Brasilien. Frihandelsavtalet med EU som kommer att omfatta 800 miljoner medborgare, har förhandlats i över 20 år utan definitivt resultat. Parterna nådde den sjätte december 2024 en uppgörelse som undertecknades i Montevideo i Uruguay och som kommer att göra EU och Mercosur till världens största frihandelsområde

SYFTET MED UPPGÖRELSEN är enligt EU-kommissionen att öka handeln och investeringarna genom att skapa en förutsägbar ekonomisk miljö, sänka tullar och andra barriärer och främja tillväxt och välbefinnande för unionens små och medelstora företag.

Och entreprenörerna är säkert nöjda med att europeiska produkter får företräde på den stora latinamerikanska marknaden samtidigt som dom sparar fyra miljoner euro per år i sänkta avgifter (enligt CSIS*). Frågan är bara vad resten av Europas och Latinamerikas befolkning har för glädje av denna frihandelsjätte.

INNAN AVTALET ÄR godkänt måste det ratificeras av varje EU-lands parlament/riksdag. Svenska Eduardo med ursprung i Paraguay tror inte att Mercosuravtalet med EU kommer att bli av.

– Avtalet har diskuterats i 25 år utan att man har nått något resultat, säger han. Han tror att avtalet skulle bli negativt för Paraguay. Det skulle leda till ökad skogsskövling, ökad press på ursprungsbefolkningen att ge upp sina landområden och en ännu mer omfattande sojabönsodling. Dessutom är han övertygad om att det franska parlamentet kommer att säga nej till en

ratificering av frihandelsavtalet

– De har diskuterat frågan i all evighet och de franska bönderna vill skydda sina marknader från det som de upplever som hotande konkurrens.

PARAGUAY ÄR ETT litet (i sammanhanget) och glesbefolkat land inklämt mellan de stora kustländerna Argentina och Brasilien. Paraguay har en storstadsregion (huvudstaden Asunción), ett frodigt skogs- och odlingslandskap i söder. I norr breder det mer torra och mycket glesbefolkade området Chaco ut sig.

Här bor en stor del av Paraguay ursprungsbefolkning som redan idag står längst ner i landets sociala hackordning. De känner en av Latinamerikas stora problem – avskogningen. Paraguay är ett av de länder som haft störst avskogning i regionen, 27 procent mellan 2002 och 2024. Det har lett till en omfattande torka och vattenbrist som gör att invånarna i dessa områden får allt svårare att försörja sig.

DÄR SKOGEN FÖRSVINNAR (den eldas upp!) anläggs i stället odlingar. Den snabba avverkningsstakten har lett till att byarna i stora områden som tidigare täcktes av skog nu är omgivna av stora, gröna fält. Här odlas Paraguays guld - sojabönan. Södra Paraguay är mycket fertile, bevattnat som det är av de stora floderna Paraná och Paraguay och har visat sig ha en god jordmån för just sojaböner.

MEN MYCKET VILL ha mer. Här kör jättetraktorerna varje dag med sina utfällda besprutningsarmar. De sprider bland annat Monsanto's cancerogena bekämpningsmedel glyfosat (i Sverige kallat Roundup) och ett ämne som heter bifentrin, som anses kunna hämma fortplantningsförmågan. Besprutningsplanen dyker ner över odlingarna nästintill varje dag. Och andelen barn i byarna runt sojafälten, som föds med kroppsdeformationer och andra handikapp, ökar stadigt. Protesterna ökar i

styrka, men invånarna har haft svårt att få gehör hos politikerna i huvudstaden Asunción

Kanske beror det på att det är lite si och så med landets demokrati. Här härskar Coloradopartiet, ett arv från den långa tiden med diktatorn Stroessner, avsatt 1989, som fortfarande, genom röstköp och andra väl inarbetade metoder, dominerar landets politiska liv. Korruptionen är utbredd och de ekonomiska klyftorna är djupa. Det märker man när man förflyttar sig i städerna. Den bensindrivna bilen utgör landets hjärteblod och vid rödljusen dyker barnen upp. De knacker på rutorna och erbjuder allt från fönsterputsning till tidskrifter och ballongförsäljning. När ljusen slår om slinker de undan som utsvultna gatuhundar. I lyxgallerian Shopping del Sol i Asuncions överklasskvarter Las Lomas kostar en ansiktsolja 97 dollar.

DÄRMED INTE SAGT att Paraguay är auktoritärt, de har bara inte klarat att kasta av sig den gamle diktaturens skugga. De håller regelbundna val och är nummer 90 av 169 länder på FN:s Human development index**. Att besprutningen av soja

skulle vara ett problem förnekas av Monsanto, men erkänns av Paraguays jordbruksminister, som tyvärr inte har någon färdig lösning på frågan. Man vet att många stora varumärken inom livsmedelssektorn som Burger King, Lidl och Danone använder sig av paraguayansk soja och efter det här avtalet lär det bli mer av den varan. Kanske kan skrivningarna om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet som alltid åtföljer EU:s handelsavtal leda till en minskning av giftspridningen i länder som Paraguay och bli ett genombrott för en verklig demokrati. Annars kanske det är bättre att sluta upp bakom de franska bönderna och säga nej till Mercosuravtalets länder med svag demokrati och förgiftade jordbruksprodukter.

Marie Ericsson

Källa: youtube: [Paraguay's poisoned fields/The human cost of Soy Farming](#)

* Center for Strategic and International Studies (CSIS) är en amerikansk tankesmedja som inriktar sig på försvars-, säkerhets- och utrikespolitiska frågor.

** Human Development Index (HDI) är ett index som används för att jämföra välbefindandet i olika länder, på samma sätt som bruttonationalprodukt (BNP).

EU ratas i förhandlingar om fred i Ukraina

Vecka sju 2025 kommer att bli historisk. Den tolfte februari, efter att president Trump och president Putin några dagar tidigare haft ett över timslångt samtal för att skapa fred i Ukraina, förklarade USA:s försvarsminister Pete Hegstedt, för chockade Nato- och EU-ledare på Nato-toppmötet i Bryssel, villkoren för fredsförhandlingarna. Att återgå till Ukrainas gränser från före år 2014 är ett realistiskt mål. USA anser inte att ett Natomedlemskap för Ukraina är ett realistiskt utfall av ett fredsavtal. Om fredsbevarande styrkor skulle komma på plats i Ukraina ska de inte göra det i Natos namn och inte omfattas av artikel fem* i det nordatlantiska fördraget.

Och på Säkerhetskonferensen i München förstärkte Trumps speciella sändebud för Ukraina Keith Kellogg det bistra budskapet genom att säga att "Den kontinent på vilket kriget förs kommer inte att sitta med vid förhandlingsbordet", men kanske rådfrågas. USA som den ursprungliga anstiftaren till Natos proxykrig** i Ukraina vill genom förhandling med Ryssland få slut på kriget, vars kostnader blir alltmer impopulära i USA.

Europeiska och svenska journalister är förvirrande. Torbjörn Nilsson skriver i Svenska Dagbladet (SvD) att Pete Hegstedt övergav Nato och Ukraina, och Tysklands försvarsminister Boris Postorius beklagar att USA givit bort de starkaste förhandlingskorterna redan innan förhandlingarna startat.

Ursula von der Leyen säger att "Europa vill ha fred genom styrka". Vinner Ryssland kriget så "lönar sig krig" säger hon.

EU:s utrikeschef Kaja Kallas är besviken och säger att "USA vill mucka gräl med oss".

Den svenske utrikesministern Maria Malmer Stenergard lever kvar i avskräckningspolitiken och säger i uttalande från Münchenkonferensen "Det finns bara ett allvarligt hot mot Europa och det är Ryssland" och hon kräver att "Europa måste få en plats vid bordet". Den ständigt närvarande kravmaskinen Zelenskyj sade i sin frustration över USA att "EU måste bygga upp en egen armé", och fick enligt TV-reportern stående ovationer på Münchenmötet.

Sannolikt blir det svåra förhandlingar de närmaste månaderna, och med en oberäknelig Trump är utfallet ovisst. Men under veckan har "den regelbaserade globala världsordningen" definitivt gått i graven. EU har kommit på mellanhand och medlemsländerna blir allt mer oeniga om utrikes- och försvarspolitik. Skall EU inklusive Sverige sabotera fredsförhandlingarna genom att skicka mera vapen till ett krigstrött Ukraina och fortsätta upprustningen av EU? Den transatlantiska länken har försvagats nu när USA kört över sina Nato-bröder i Europa. Vad kommer att hända med Nato? Den svenska Nato-anslutningen framstår alltmer som ett totalt geopolitiskt misslyckande, och det är dags att sätta kraft bakom orden för att ta tillbaka alliansfriheten.

Jan-Erik Gustafsson

* Enligt artikel fem förbinder sig alla alliansens medlemmar att agera i händelse av väpnat angrepp mot någon av medlemmarna i Europa eller Nordamerika.

** Ombudskrig, krig via ombud

NYHETER I KORTHET

Sverige driver på för ett ukrainskt EU-medlemskap

Sveriges EU-minister Jessica Rosencrantz (M) tog tisdagen den 28 januari initiativ till ett inofficiellt frukostmöte i Bryssel för att få igång Ukrainas medlemskapsförhandlingar. Hon och övriga EU-ledningen hoppas på en förhandlingsstart under mars månad, skriver Europaportalen.

”Det ultimata målet är att öppna den första förhandlingsomgången i vår, företrädesvis redan i mars, om det är möjligt”, sade EU-ministern. Men efter USA:s försvarsminister Pete Hegseths utspel på Natomötet i Bryssel den tolfte februari, om en förhandlingslösning på Ukrainakriget, har EU-ledarna hamnat i ett vakuum. Kommer förhandlingarna ändå i gång skall bland annat kapitlen för Yttre förbindelser och Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik behandlas. Tidigare har ordförandelandet, sedan årsskiftet Polens premiärminister Donald Tusk, lovat att Polen skall hjälpa till att sätta fart på processen för att Ukraina skall gå med i EU.

För att förhandling skall inledas måste dock alla medlemsländer säga ja, och den slovenska liberala utbildningskommissionären Marta Kos oroar sig för att Ungern och Slovakien kan utnyttja sin vetorätt. Dessa länder vill i stället få igång fredsförhandlingar, som Hegseth nu framfört för avsluta Ukrainakriget.

Jordanien får EU-stöd

I sina globala ambitioner stöttar EU Jordanien med 34 miljarder kronor i ett investerings- och finansieringspaket för åren 2025 till 2027 skriver Svenska Dagbladet (SvD) den 30 januari. EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen säger: ”Jordaniens ledarskap för att stötta Syriens omvandling är ett exempel på dess tunga roll i att forma regionen”.

Några dagar tidigare hade EU:s nya utrikeschef Kaja Kallas meddelat att EU:s utrikesministrar enats om en färdplan för att lätta på de skadliga illegitima sanktioner som EU infört mot Syriens tidigare Assadregimen. Nu anpassar sig EU till den av Väst terrorstämplade islamistgruppen Hayat Tahrir al-Shams (HTS) nya regim.

Bild: Nagihuin

Ska Trump köpa Grönland?

I sitt installationstal den 20 januari uttryckte Donald Trump långtgående imperieambitioner. Förutom att vilja ta över Panamakanalen kom Grönland i fokus. Insiders inom media i USA säger att han är ”100 procent allvarlig” om att vilja att USA köper Grönland och till och med ta området med våld om Danmark vägrar att släppa landmassan.

Grönland med 56 000 invånare är ett län i EU-landet Danmark, men har sedan 2008 en lokal regering och utökat självstyrelse. Den danska regeringen bestämmer fortfarande över utrikes- och försvarspolitikerna samt har kontroll över penningpolitiken. Grönland gick ur EU 1985.

USA:s och Trumps intresse för Grönland kan förklaras av Trumps planer för en geopolitisk omstrukturering av världen. Grönlands rika mineralresurser och den, i och med klimatförändringar, alltmer strategiska Nordvästpassagen.

USA har redan militär närvaro på Grönland och för att få fler militära baser och tillgång till mineralresurser skulle USA kunna förhandla direkt med Danmark istället för att köpa territoriet, något som Nato-landet Danmark redan framfört. Oavsett hur EU reagerar hamnar Nato i en ansträngd situation. Står Trump och Nato-landet USA fast vid sitt köpsläende och hotet om våld, kommer då Nato-landet Danmark att vända sig till övriga EU-länder och åberopa artikel 42.7 i Lissabonfördraget som säger att vid ett väpnat angrepp är övriga medlemsstater skyldiga att bistå medlemsstaten Danmark med alla till buds stående medel.

Jan-Erik Gustafsson

Bild: Robert Nyberg

Världen
är större
än EU

“Insändare och debatt” återspeglar inte Folkkrörelsen Nej till EU:s åsikter utan är tänkt som en plats för fri debatt. Tycker du annorlunda är du välkommen att skicka in ett bidrag till sidan.

INSÄNDARE OCH DEBATT

BRICS – De fattiga ländernas räddning eller.....?

OKTOBER 2024 samlades över 20 statsledare i Ryska Kazan för ett toppmöte inom ramen för det sydliga samarbetet BRICS*. Ett regel-dokument antogs; Kazan-deklarationen.

DEN VÄRLDSORDNING SOM kom efter frigörelsen från de gamla koloniala imperierna kom att ersättas av ett system designat för att gynna de rika gamla kolonialländerna och erbjuda dem möjlighet till exploatering för låg kostnad. BRICS representerar minst 45 procent av världens befolkning och 28 procent av världsekonomin. Flera av de stora länderna i Syd är nu medelinkomstländer med Kina i spetsen vars ekonomi nu är nummer två i världen. De stora länderna i Syd har därför organiserat sig i BRICS och supportas av många mindre länder i Syd.

En noggrann läsning av Kazan-deklarationen visar på att det är skrivet av och för de stora BRICS-länderna.

I BRICS-DEKLARATIONEN talas om att gynna byggandet av stora hamnar, ekonomiska zoner, egen börs för spannmålshandel, lättare att exploatera mineraltillgångar och gruvor, utveckla icke diskriminerande regler och lagar för handel (det vill säga liknande WTO-regler), gynna utveckling av infrastruktur för

transporter – vilket torde innebära Kinas satsning på Sidenvägen (Belt and Road Initiative) med stora hamnar för containers och råvaruexport med motorvägar och transport-infrastruktur på land.

Mycket av dessa mål gynnar de starkare parterna. Det kommer säkerligen att bidra till tillväxt. Men en tillväxt som baseras på de stora aktörerna riskerar att inte ge utveckling åt småbönder och alla människor i de stora megastädernas slumområden – något som är nödvändigt för att inte skapa ett samhälle bestående av olika enklaver av välfärd för medelklass men med fattigdom och slum för stora befolkningsgrupper.

DEN UTVECKLING SOM BRICS representerar har pågått alltsedan den koloniala epoken gick i graven decennierna efter andra världskriget och är oundviklig. Kraven på en rättvis världsordning har varit ständigt återkommande. Om BRICS är ett steg i rätt riktning återstår att se. Men man ska inte bortse från faran och risken för en ny typ av sydlig nykolonialism och exploatering.

Per Hernmar

*BRICS ett ekonomiskt samarbete mellan Brasilien, Ryssland, Indien, Kina, Sydafrika, Egypten, Iran, Etiopien, Förenade arabemiraten Indonesien (Indonesien antogs formellt som medlem den 6 januari 2025)

Foto: Sergei Bobylev, brics-russia2024.ru
Presidential Press and Information Office, attribute to www.kremlin.ru

Före mötet poserade BRICS-ländernas delegationschefer för en officiell fotografering

Posttidning B

Avsändare:

Kritiska EU-fakta

Viktoriahuset, Linnégatan 21, 4 tr,
413 04 Göteborg

GALLERIET/Lehån

